

УДК 631.3:658.562

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ВИБІР СІЛЬГОСПТОВАРОВИРОБНИКОМ ТЕХНІКИ ТА ОБЛАДНАННЯ

В. Гусар, канд. техн. наук, **М. Павлишин**, д-р техн. наук, проф.,
В. Ясенецький, канд. техн. наук, **П. Зора**, **Н. Ковпак**,
УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого

Виконано аналіз основних факторів, які характеризують технічну досконалість і споживчу якість сільськогосподарської машини та впливають на її вибір сільгосптоваровиробником.

Ключові слова: *сільськогосподарська техніка, споживча якість, технічна досконалість, сільгосптоваровиробник, вибір.*

Вступ. Трансформація аграрного виробництва у світові інтеграційні процеси призвела до значних перетворень у сільському господарстві. Як показує світовий досвід, прогресивний поступальний розвиток сільського господарства можливий лише на основі інноваційно-технологічного розвитку під впливом науково-технічного прогресу. Саме інноваційно-технологічний розвиток визначає рівень розвитку аграрного сектора економіки.

Зростання технологічних вимог до аграрного виробництва супроводжується формуванням нового комплексу технологічних машин. За відсутності обігових коштів, найбільш уражене кризою вітчизняне сільськогосподарське машинобудування не спроможне забезпечити розроблення та випуск високоякісної техніки. В умовах жорсткої міжнародної конкуренції на ринку технічних засобів все більше розвивається сегмент імпоротної сільськогосподарської техніки. Такі тенденції викликані вимогами ринку щодо виробництва конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції. Ринок імпоротної сільськогосподарської техніки все більше забезпечує сільськогосподарське виробництво необхідними технічними засобами для впровадження передових агротехнологій.

Вітчизняне сільськогосподарське машинобудування поступово втрачає свої позиції на ринку технічних засобів, а сільськогосподарська техніка за технічними характеристиками та якістю виготовлення все менше спроможна конкурувати із зарубіжною [1-4 та ін.].

З іншої сторони, світовий ринок сільськогосподарської техніки сьогодні надзвичайно насичений. В Україні представлено десятки різних вітчизняних і зарубіжних компаній. І всі вони, як одна, переконують українських аграріїв у своїй «правильній» ідеології, спрямованій, насамперед, на покупця. Проте досить часто за такими солодкими обіцянками криється гірка правда, яка

заводить у глухий кут і без того обтяженого проблемами вітчизняного селянина. Тому й останніх можна зрозуміти за прискіпливість під час вибору сільськогосподарської машини того чи іншого виробника [5].

Викладення основного матеріалу. В умовах ринкової економіки технічне та інженерно-сервісне забезпечення аграрних товаровиробників здійснюється через ринок технічних засобів. За допомогою засобів конкуренції підприємства намагаються завоювати довіру споживача. Визначальна оцінка конкурентоспроможності засобів механізації залишається за сільгосптоваровиробниками. При цьому конкурентоспроможність розглядається як властивість товару. Його кількісною характеристикою є показник конкурентоспроможності – інтегральний показник якості (U), яким є відношення загальної результативної ефективності від використання товару за призначенням ($T_{ер}$) до сукупних затрат на створення (Z_c) і експлуатацію товару (Z_e). В практиці застосовують показник, що характеризує “рівень конкурентоспроможності” товару – відносну кількісну характеристику її даних задовольняти потреби технічного ринку в порівнянні з машинами-аналогами конкурентів. Рівень конкурентоспроможності (R) визначається відношенням інтегрального показника якості оціночної машини (U_0) до інтегрального показника якості машини-аналога (U_a). Якщо $R > 1$, тоді оціночна машина переважає конкурентну.

Характеристики, що застосовують в процесі оцінювання конкурентоспроможності машин, є якісними (технічний дизайн, відсутність дефектів, універсалізація і ін.) і кількісними (продуктивність, витрата палива, робоча швидкість і ін.). По відношенню до характеристик, які враховуються при оцінюванні конкурентоспроможності машини, потрібно розрізняти одиничні і групові критерії.

Визначено такі пріоритетні критерії конкурентоспроможності ринкових товарів: імідж товару; рівень якості товару; рівень новизни товару; ціна реалізації товару та його інформативність.

Приведені критерії характеризують споживчу цінність товару, а реалізаційна ціна – його вартість.

Рівень якості як критерій конкурентоспроможності дає характеристику товару на основі співставлення показників якості оціночного зразка з аналогом. Вимоги до якості товару бувають як обов’язкові, так і добровільні.

Обов’язкові вимоги встановлюються органами державної влади та державними стандартами і повинні чітко виконуватись всіма суб’єктами виробничої діяльності, незалежно від їх підпорядкованості і форм власності.

Добровільні – це рекомендовані вимоги, щомістяться в нормативних документах. Вони також є обов’язковими до виконання, якщо це передбачено договорами або технічною документацією товаровиробника.

До факторів, які формують конкурентоспроможність товарів, відносяться: виробничі, реалізаційні, обслуговуючі та ринкові [6, 7 та ін.].

Українською особливістю ринку сільськогосподарської техніки є відсутність жорсткої регіональної спеціалізації дилерів. Хоча виробники техніки і призначають вітчизняним дилерам певні регіони, але поки що все це умовний вибір – насправді всі продають, де тільки зможуть, і конкурують скрізь у всіх областях України. В західних країнах такого давно вже немає, але вітчизняна практика стимулює до «боротьби» всіх проти всіх, навіть власних партнерів. Для господарств це добре, бо дозволяє вибирати іноді між 5-7 дилерами, що наввипередки пропонують один і той самий агрегат. Сьогодні майже всі аграрії говорять про недостатній сервіс з боку дилерів, стверджуючи, що їх потреби постійно зростають, а сервіс просто не встигає. Протягом найближчих років головними чинниками українського ринку сільгосптехніки будуть: прихід нових транснаціональних дилерів та відвойовування ними своєї частки «пирога», посилення так званих регіональних компаній, чиї головні офіси не знаходяться в столиці країни, та поліпшення (або погіршення) фінансового стану банківського сектора. Перший чинник стимулюватиме зростання конкуренції на ринку сільськогосподарської техніки, поліпшуючи якість роботи дилерів, що змагатимуться за інтерес агровиробників. Світові оператори ринку мають привнести відповідні стандарти роботи з клієнтом — широкі лінійки моделей, котрі можна вже сьогодні побачити на демонстраційних майданчиках у різних областях країни, великі фінансові можливості кредитування фермерів та потужних агрокомпаній (завдяки виходу на закордонні фінансові ринки з низькими відсотковими ставками) та професійний сервіс у різних регіонах.

Високий авторитет компанії-постачальника сільськогосподарської техніки у конкретному регіоні, а також особисті знайомства з керівниками місцевих господарств, швидке поширення інформації про успішну співпрацю з іншими аграріями, проведення днів поля, де збираються майже всі представники агропідприємств, забезпечують потрібний позитивний результат [8].

Сьогодні структура українського ринку сільськогосподарської техніки має такий вигляд (рис. 1).

В УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого проведено дослідження факторів, які характеризують технічну досконалість і споживчу якість сільськогосподарської машини. Всі ці фактори умовно розділено до такі групи: технічні, економічні, сервісні та соціально-психологічні.

За результатами експертного опитування власників та керівників агрофірм, а також провідних фахівців, в обов'язки яких входить пошук, вибір, придбання та введення в експлуатацію сільськогосподарських машин, виконано ранжування факторів, які характеризують технічну досконалість і споживчу якість сільськогосподарської машини та впливають на її вибір сільгосптоваровиробником (табл. 1).

Рисунок 1 – Структура українського ринку сільськогосподарської техніки

Таблиця 1 – Ранжування основних факторів, які характеризують технічну досконалість і споживчу якість сільськогосподарської машини та впливають на її вибір сільгосптоваровиробником

№	Фактори (групи та назва)	Експертна оцінка (середнє значення)	Ранг фактора
1	2	3	4
	<i>I Технічні</i>		
1	Якість виконання сільськогосподарською машиною технологічного процесу (в порівнянні з аналогами)	9,4	2
2	Надійність та довговічність сільськогосподарської машини (в порівнянні з аналогами)	8,4	5-6
3	Якість виготовлення сільськогосподарської машини та її дизайн (в порівнянні з аналогами)	7,0	10
	<i>II Економічні</i>		
1	Ціна сільськогосподарської машини на ринку (в порівнянні з аналогами)	8,7	4
2	Наявність відстрочки платежу, лізинг сільськогосподарської машини	7,1	9
3	Фінансова спроможність сільгоспвиробника	10,0	1
4	Ефективність використання сільськогосподарської машини (результати техніко-економічного обґрунтування її придбання)	9,0	3

Продовження табл. 1

1	2	3	4
5	Термін окупності сільськогосподарської машини (завантаженість с.-г. машини) в порівнянні з аналогами	6,6	12
6	Гарантійний термін експлуатації сільськогосподарської машини (в порівнянні з аналогами)	3,9	14
<i>III Сервісні</i>			
1	Наявність гарантованого, своєчасного та якісного сервісу (в т.ч. доступність до запчастин для с.-г. машини та до ремонту сільськогосподарської машини або її окремих агрегатів)	7,7	7
2	Наявність інформаційно-консультаційного та сервісного супроводження після придбання с.-г. машини	5,3	13
<i>IV Соціально-психологічні</i>			
1	Відгуки колег-сільгосптоваровиробників про роботу сільськогосподарської машини та її сервісне обслуговування в минулі роки	8,4	5-6
2	Ефективність роботи маркетингової служби продавця (інформаційно-рекламна підтримка продажу сільськогосподарської машини, «плаваючий» дисконт, пільгові умови кредитування, продаж сільськогосподарської машини разом із сучасною агротехнологією тощо)	6,7	11
3	Імідж компанії-продавця (виробника) сільськогосподарської машини на ринку	7,4	8

Примітки. 0 і 10 – відповідно мінімальна і максимальна експертні оцінки факторів

Аналіз результатів досліджень свідчить, що фактором, який має першочергове значення в процесі вибору аграрієм необхідної сільськогосподарської машини, є його фінансова спроможність. Важливими факторами в процесі вибору машини залишаються: якість виконання нею технологічного процесу, ефективність її використання, а також її ціна в порівнянні з аналогами.

Висновки. Виконано аналіз та групування факторів, які характеризують технічну досконалість і споживчу якість сільськогосподарської машини. На основі результатів експертного опитування провідних фахівців агропідприємств проведено ранжування факторів, що впливають на вибір аграрієм необхідної сільськогосподарської машини.

Література

1. Білоусько Я.К. Техніко-технологічне забезпечення сільського господарства // Економіка АПК. – 2009.– №12.– С.29-33.
2. Підлісецький Г.М., Товстопят В. Л. Економічні проблеми технічного забезпечення сільського сподарства // ЕкономікаУкраїни. – 2008.– №11.– С.81-87.
3. Білоусько Я.К., РибицькаВ.І. Розвиток ринку сільськогосподарської техніки.// Техніка АПК. –2004.–№10. – С.14-18.
4. <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=444>
5. <http://www.agro-business.com.ua/component/content/article/20-2010-06-11-12-53-22/39-claas-188.html>.
6. Гудзинський О.Д. Менеджмент у системі агробізнесу. – К.: Урожай, 1994. – 240 с.
7. <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=433588>
8. <http://www.agrotimes.net/vimogi-do-dilerv-zrostayut.html>

Аннотація

Выполнен анализ основных факторов, характеризующих техническое совершенство и потребительское качество сельскохозяйственной машины и влияют на ее выбор сельхозтоваропроизводителем.

Summary

The analysis of the main factors that characterize excellence and consumer quality of agricultural machinery and influence on its choice by farmers is done.